Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/5150

28.10.2025.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Miera un klimata pārmaiņu savstarpējās atkarības jautājuma risināšana: nepieciešamība pēc jaunas globālās diplomātijas

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2025/5150)

Ziņotājs: ***Dimitris DIMITRIADIS***

Līdzziņotājs: ***Peter SCHMIDT***

Padomnieki	Ioannis PAPADIMOS (ziņotāja padomnieks, I gr.) Jeffrey SACHS (līdzziņotāja padomnieks, II gr.)
Pilnsapulces lēmums	23.1.2025.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Atbildīgā specializētā nodaļa	Ārējo attiecību specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	12.6.2025.
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	71/1/1
Pieņemts plenārsesijā	17.7.2025.
Plenārsesija Nr.	598
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	131/17/7

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Savienībai (ES) jāpieņem visaptveroša un integrēta pieeja, lai risinātu jautājumu par arvien pieaugošo savstarpējo saikni starp klimata pārmaiņām, veselības un drošības riskiem un globālo pārvaldību. Tā kā starptautisko sadarbību skar arvien lielākas problēmas, ko rada autoritārisms, protekcionisms un nacionālisms, Eiropas Savienībai jāieņem uzticamas un noturīgas līderes pozīcija globālajā klimata diplomātijā. Nepieciešams nodrošināt, ka klimata politika un drošības politika vairs netiek aplūkotas atsevišķi, bet gan tiek uzskatītas par savstarpēji pastiprinošiem ilgtspējīgas un miermīlīgas globālās nākotnes elementiem: galu galā Eiropas projekta pamatuzdevums ir veicināt un saglabāt mieru, pamattiesības un demokrātiju.

1.2. Runājot par ārpolitiku, Eiropas Savienībai būtu jāatbalsta klimata diplomātija, kas saista vidiskos mērķus ar konfliktu novēršanu un miera veidošanu. Šai pieejai ir jābalstās uz atjaunotām globālām aliansēm, iekļaujošām partnerībām un integrētiem politikas satvariem. Turpmākajā ES ārpolitiskajā darbībā būtu jāatspoguļo globālo problēmu savstarpējā atkarība un jāatzīst, ka vides degradācija un nestabilitāte ir cieši saistītas. Diplomātijas un attīstības stratēģijās iekļaujot klimatiskās drošības apsvērumus, ES var palīdzēt risināt konfliktu pamatcēloņus, vienlaikus stiprinot globālās saistības klimata jomā.

1.3. Turklāt Eiropas Savienībai vajadzētu uzņemties vērtību izplatītājas lomu, iestājoties par klimatrīcību, kas atbilst ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAM). Tas ietver investēšanu labā pārvaldībā, pārtikas un ūdens nodrošinājumā un enerģētiskajā drošībā, drošās pilsētās un noturīgos iztikas līdzekļos. Humānās palīdzības un pielāgošanās centieniem vajadzētu būt iekļaujošiem un līdzdalību veicinošiem, iesaistot vietējo kopienu organizācijas, jauniešu vadītas un sievietēm paredzētas iniciatīvas un pilsoniskās sabiedrības dalībniekus.

1.4. Tikpat svarīga joprojām ir skaidra un vērienīga iekšpolitikas programma. Eiropas Savienībai jāpaātrina Eiropas zaļā kursa īstenošana ar valstu un Savienības mēroga rīcības plānu starpniecību. Šajos plānos būtu jāpievēršas tādiem jautājumiem kā dekarbonizācija, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, aprites ekonomikas prakse un ilgtspējīga zemes izmantošana. Pašreizējās ekonomiskās problēmas nedrīkst aizkavēt šo pāreju; klimatiskās investīcijas drīzāk jāizmanto kā svira ekonomikas atveseļošanai, tehnoloģiskajai līderībai un globālajai konkurētspējai zaļās un digitālās inovācijas jomā.

1.5. Vienlaikus Eiropas Savienībai būtu jāizvērš zaļā kursa / IAM diplomātija, izmantojot savas speciālās zināšanas ilgtspējas jomā, lai atbalstītu jaunattīstības reģionus. Tas nozīmē stiprināt partnerības, izmantojot strukturētu sadarbību ar globālajiem dienvidiem. Veicinot kopīgus klimata politikas satvarus un sekmējot tehnoloģiju pārnesi, Eiropa var atbalstīt taisnīgu pārkārtošanos globālajos dienvidos, vienlaikus stiprinot savu globālo ietekmi.

1.6. Daudzpusējos forumos Eiropas Savienībai jāsaglabā vadoša loma globālajos klimata aizsardzības centienos. Eiropas Savienībai būtu jāuzņemas iniciatīva, Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālajā asamblejā un Drošības padomē, kā arī saistībā ar svarīgām vides konvencijām, piemēram, *UNFCCC*, Konvenciju par bioloģisko daudzveidību un *UNCCD*, aicinot īstenot vērienīgu rīcību. Spēcīga daudzpusēja klātbūtne ir īpaši svarīga, ņemot vērā ASV iesaistes mazināšanos.

1.7. Visbeidzot, atjaunotās ES diplomātiskās stratēģijas pamatā jābūt trim pamatprincipiem. Pirmkārt, klimata apsvērumi būtu pilnībā jāintegrē konfliktu novēršanas stratēģijās. Tas nozīmē, ka miera veidošanas centienos jāiekļauj vidiskā riska analīze un proaktīvi jārisina ar resursiem saistītā spriedze. Otrkārt, Eiropas Savienībai par prioritāti jānosaka reģionālā un daudzpusējā sadarbība, kas veicina gan klimatnoturību, gan konfliktu risināšanu, atbalstot vietējos un reģionālos pielāgošanās centienus. Treškārt, ilgtspējīga attīstība būtu jāveicina kā miera mehānisms ar mērķtiecīgām investīcijām atjaunīgajā enerģijā, mežu atjaunošanā un klimata ziņā viedā lauksaimniecībā, lai palīdzētu mazināt neaizsargātību un novērst konfliktus.

1.8. Lai nodrošinātu atjaunotu un pastiprinātu diplomātiju, EESK mudina ES pārvarēt iekšējo sadrumstalotību un spert drosmīgus soļus virzībā uz stratēģisko autonomiju. Tomēr šai stratēģiskajai autonomijai jāizpaužas operatīvās spējās, konkrētā politikā un koordinētā dalībvalstu rīcībā. Ja aizsardzības, enerģētiskās neatkarības un ekonomiskās noturības jomā nebūs reāla progresa, ES riskē atpalikt pasaulē, kuru arvien vairāk ietekmē cīņa par varu un vienpusēji lēmumi.

1.9. Tikai ar šādu integrētu, proaktīvu un vērtībās balstītu pieeju ES var saglabāt savu ticamību un vadošo lomu pasaulē, kas saskaras ar divkāršu apdraudējumu – klimata pārmaiņām un ģeopolitisko nestabilitāti. Ņemot vērā šo mērķi, ES varētu izmantot savu tirdzniecības politiku kā rīku/instrumentu, lai veicinātu ilgtspējīgu attīstību, risinātu klimata pārmaiņu jautājumus un veicinātu miermīlīgu ekonomikas izaugsmi, jo tirdzniecības politika ir ES ekskluzīvā kompetencē un dod iespēju Eiropai paust vienotu nostāju un tādējādi "eksportēt" Eiropas vērtības cilvēktiesību un sociālo tiesību, vides aizsardzības un klimata politikas jomā.

2. **Ievads**

2.1. EESK atzīst, ka nesaraujamā saikne starp klimata pārmaiņām un globālo stabilitāti ir kļuvusi nenoliedzama. Temperatūras paaugstināšanās, ekstrēmi laikapstākļu notikumi un resursu nepietiekamība ir ne tikai vides problēmas, bet arī nozīmīgi konfliktu izraisītāji. Ja vēlamies nodrošināt mieru, mums jāatzīst, ka klimatrīcība ir drošības politikas stūrakmens. Ņemot vērā šo jautājumu steidzamību, nepieciešams atjaunot apņemšanos īstenot globālo diplomātiju, kas miera veidošanas centienos integrē klimatnoturību.

2.2. Izvērtējot līdzšinējo darbu, it īpaši atzinumus REX/569 ([1]) un REX/578 ([2]), EESK vēlētos turpināt iesākto un balstīties uz minēto atzinumu secinājumiem un ieteikumiem, kuros, no vienas puses, norādīts, ka svarīgi ir izprast sarežģītās klimata un drošības kopsakara saiknes, jo klimata pārmaiņas un vides degradācija ir globālas problēmas, kuru dinamika apvienojumā ar neaizsargātību lauksaimniecības, ūdens ([3]) un infrastruktūras jomā ietekmē cilvēkus daudzās valstīs, un, no otras puses, uzsvērta nepieciešamība steidzami un noturīgi reaģēt uz šīm problēmām, norādot, ka Eiropas projekta galvenais uzdevums ir veicināt un saglabāt mieru, kas ir nesaraujami saistīts ar pamattiesību un demokrātijas saglabāšanu un veicināšanu. Turklāt EESK jau ir vērsusi uzmanību arī uz kara radīto kaitējumu videi, piemēram, ekosistēmu degradāciju, gaisa un ūdens piesārņojumu un aramzemes un ganību piesārņojumu ([4]).

2.3. Klimata pārmaiņas tuvojas vairākiem globāliem kritiskajiem punktiem vai pārsniedz tos, piemēram: 1) jūras līmeņa paaugstināšanās par vairākiem metriem; 2) galveno biomu izzušana (piemēram, Amazones mūžamežu pārvēršana zālājos); 3) okeānu cirkulācijas apstāšanās, kas paātrina Dienvidu okeāna sasilšanu (kas savukārt paātrina Rietumantarktikas ledus segas iznīcināšanu) un Ziemeļatlantijas atdzišanu; 4) boreālā mūžīgā sasaluma kušana un milzīgi boreālo mežu ugunsgrēki.

2.4. Klimata pārmaiņas palielinās vardarbīgu konfliktu biežumu, izplatību un intensitāti un var destabilizēt klimatu šādos veidos: 1) destabilizējot politiku un izraisot sociālos konfliktus sabiedrībā (pilsētu iedzīvotāji pretstatā lauku iedzīvotājiem, dzīvesveids pastāvīgā dzīvesvietā pretstatā klejotāju dzīvesveidam utt.); 2) saasinot globālo bada krīzi, ko izraisa kultūraugu ražas samazināšanās, globālo pārtikas produktu tirdzniecības sadrumstalotība un pārtikas cenu paaugstināšanās; 3) saasinot starptautiskos konfliktus par energoresursiem un minerālresursiem; 4) saasinot pārrobežu strīdus, kas saistīti ar saldūdens resursiem; 5) izraisot iedzīvotāju pārvietošanos; 6) saasinot galēju nabadzību, piemēram, konfliktu plosītajā Sāhelā, Kongo austrumos, Etiopijā un Sudānā; un 7) atverot Arktikas reģionu kuģošanai, ieguves rūpniecībai un citai ekonomiskajai attīstībai, tādējādi palielinot stratēģisko konkurenci un, iespējams, arī konfliktus starp dažādiem dalībniekiem. Tāpēc ir svarīgi norādīt, ka ir vajadzīga kohēzija starp dalībvalstīm un ES kaimiņvalstīm un partneriem, it īpaši, lai nodrošinātu nepārtrauktību starp teritorijām ārpus Eiropas un tās iekšienē.

2.5. Turklāt pastāv pieci galvenie veidi, kā vardarbīgi konflikti kavē cīņu pret klimata pārmaiņām, proti: 1) vardarbīgi konflikti un militārās operācijas kopumā tiešā veidā izraisa milzīgu kaitējumu videi; 2) vardarbīgi konflikti kavē valdības plānošanu un investīcijas trīs kritiski svarīgās klimatrīcības jomās: klimata pārmaiņu mazināšana (bezoglekļa energosistēmas ieviešana), pielāgošanās (mērķtiecīgas investīcijas, kas kompensē kaitējumu klimatam, piemēram, aizsardzība pret plūdiem un sausumu) un noturība (holistiska investēšana brīdinājuma sistēmās un sociālo sistēmu spējā atgūties no klimata izraisītiem zaudējumiem un postījumiem); 3) vardarbīgu konfliktu dēļ samazinās valdību ieņēmumi, kas nepieciešami kritiski svarīgām klimatiskajām investīcijām; 4) vardarbīgi konflikti kavē starpvalstu sadarbību "parazītisma" problēmas risināšanai vides jomā; tā kā vardarbīgos konfliktos valstis vēršas pret citām valstīm, tiek kavēta vai izbeigta spēja panākt abpusēji izdevīgu sadarbību; 5) vardarbīgi konflikti kavē starpvalstu uzticēšanos, kas nepieciešama tādai reģionālai klimatrīcībai kā pārrobežu sadarbība enerģētikas jomā (piemēram, dažādās valstīs esošo atjaunīgās enerģijas rezervuāru apvienošana vienā enerģijas fondā vai kopīga tādas apdraudētas biomas pārvaldība kā lietusmežs vai sateces baseins, kas ir kopīgs divām vai vairākām kaimiņvalstīm).

2.6. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzīst, ka steidzami jārisina klimata pārmaiņu un miera savstarpējās atkarības jautājums. Klimata pārmaiņas arvien vairāk kļūst par būtisku globālās nedrošības faktoru, saasinot esošo neaizsargātību, veicinot piespiedu pārvietošanu un pastiprinot konkurenci par ierobežotajiem resursiem. Tā kā ar klimatu saistītie riski pieaug, Eiropas Savienībai jāstiprina pasākumi diplomātiskajā un institucionālajā līmenī, lai risinātu jautājumu par klimata ietekmi uz mieru un stabilitāti, it īpaši jaunajā ģeopolitiskajā kārtībā. Šā atzinuma mērķus var papildināt EESK darbs attiecībā uz apritīguma diplomātiju. Piemēram, Eiropas Aizsardzības aģentūra jau iekšēji cenšas savā iepirkumā izmantot aprites ekonomikas principus (izmantojot *LIFE* finansēto "Iniciatīvas forumu par aprites ekonomiku Eiropas aizsardzībā" (*IFCeeD*)), lai šajā jomā radītu konsekventas iespējas.

([1]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "ES klimata diplomātija" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C, C/2024/1575, 5.3.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1575/oj).

([2]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei "Klimata un drošības kopsakars jaunā perspektīvā. Pievēršanās klimata pārmaiņu un vides degradācijas ietekmei uz mieru, drošību un aizsardzību"" (JOIN(2023) 0019 final) (OV C, C/2024/2106, 26.3.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2106/oj).

([3]) Attiecībā uz ūdeni skatīt kā EESK aicinājumu izstrādāt ES zilo kursu, tā arī saistītos atzinumus: ES zilais kurss, EESK.

([4]) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Tiesības uz veselīgu vidi Eiropas Savienībā, it īpaši saistībā ar karu Ukrainā" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C 228, 29.6.2023., 10. lpp.).

3. **Pamatinformācija**

3.1. Klimata pārmaiņas ir fundamentāla un steidzami risināma drošības problēma, kas ietekmē globālo stabilitāti. Klimata pārmaiņu kaskādes efekts pastiprina pašreizējo ievainojamību un rada jaunus drošības riskus, it īpaši nestabilos reģionos un pilsētu centrā.

3.2. Klimata problēmu risināšana un noteikumos balstītas starptautiskās kārtības uzturēšana ir savstarpēji saistītas prioritātes: nevienu no tām nevar sekmīgi īstenot bez otras, un tām abām ir būtiska nozīme cilvēku un valstu drošības aizsardzībā.

3.3. Mērķis cīnīties pret klimata pārmaiņām ir ietverts LESD 191. panta 1. punktā kā koncepcija, kas jāveicina Savienības ārējā darbībā. ES 2016. gada globālajā stratēģijā norādīts, ka klimata pārmaiņas un vides degradācija saasina varbūtēju konfliktu, ņemot vērā to ietekmi uz pārtuksnešošanos, zemes degradāciju, kā arī ūdens un pārtikas trūkumu. Stratēģijā tiek uzskatīts, ka klimats ir apdraudējuma vairotājs, kurš veicina ūdens un pārtikas trūkumu, pandēmiju un pārvietošanu ([5]).

3.4. Turklāt Eiropas zaļajam kursam ([6]) arī turpmāk vajadzētu būt būtiskam ES politikas satvara komponentam, kura mērķis ir pārveidot Savienību par mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku. Zaļajā kursā pausta apņemšanās līdz 2050. gadam pārveidot Eiropu par pirmo "oglekļneitrālo pasaules daļu", kā arī apvienot klimata mērķus ar labklājības, izaugsmes un drošības stratēģijām. Šis visaptverošais plāns apliecina ES apņemšanos cīnīties pret klimata pārmaiņām, izstrādājot visaptverošu un daudzpusīgu stratēģiju, kurā ņemti vērā ģeopolitiskie, ekonomiskie un vidiskie faktori.

3.5. Eiropas Savienībai vajadzētu arī izmantot stratēģiju "*Global Gateway*", lai, uzlabojot starptautisko sadarbību, sasaistītu klimata un ģeoekonomisko diplomātiju un vienlaikus stratēģijas vadošajos projektos un iniciatīvās integrētu ilgtspējīgas attīstības mērķus. Tās vadošajos projektos būtu kombinēti jāpievēršas miera, konfliktu un demokrātijas jautājumiem.

3.6. Plašākā klimata un drošības kopsakara perspektīvā raugoties, "Klimata pārmaiņu un aizsardzības ceļveža" īstenošana palīdz vairāk izvērst ES programmu, it īpaši Padomes 2020. gada janvāra secinājumus par klimata diplomātiju ([7]).

3.7. ES Padome 2022. gada martā pieņēma Stratēģisko kompasu ([8]), ko vēlāk apstiprināja ES vadītāji. Kompass ir izstrādāts, lai radītu kopīgu stratēģisko redzējumu par drošības problēmām, tostarp klimata aspektiem, un lai šo redzējumu pārvērstu rīcībā un sasniedzamos rezultātos.

3.8. Tomēr, neraugoties uz apgalvojumiem, ka klimata politika tagad esot drošības politika, ES ir vēl vairāk attālinājusies no idejas par pilnīgu ekoloģisko drošību. Par spīti pašreizējām būtiskajām pārmaiņām, dīvainā kārtā ES politikas vispārīgais ģeopolitiskais komponents attiecībā uz klimatu ir bijis neaktīvs. Nav veikti nozīmīgi soļi uz priekšu, un ar klimatu saistītā ģeopolitika zināmā mērā tiek aizstāta ar citiem ģeopolitiskajiem aprēķiniem un atgriešanos pie drīzāk tradicionālās drošības. Šo situāciju var izskaidrot gan ar ģeoekonomiskajām, gan politiskajām interesēm.

4. **Piezīmes**

Steidzami nepieciešamā ES līderība

4.1. EESK saprot, ka augošais autoritārisms, protekcionisms un nacionālisms var apdraudēt starptautisko sadarbību klimata pārmaiņu radīto drošības risku novēršanā. Mēs dzīvojam laikmetā, kad saikne starp klimata politiku un drošības politiku kļūst arvien svarīgāka, taču saikne starp saskaņotu rīcību un globālu izpratni kļūst sadrumstalota un to nedrīkst uzskatīt par pašsaprotamu.

([5]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/global-strategy-european-unions-foreign-and-security-policy_en.
([6]) https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lv.
([7]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/eu-climate-change-and-defence-roadmap_en.
([8]) https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en.

4.2. EESK uzskata, ka neatkarīgi no tā, vai runa ir par aizsardzību, tirdzniecību, klimatu vai diplomātiju, Eiropa saskaras ar fundamentālu jautājumu: kā sevi pozicionēt kā noturīgu un autonomu dalībnieku globālajā arēnā. Tagad, kad klimata jautājumi vairs nav ASV prioritāte, Eiropai ir proaktīvi jāsagatavojas globālajai situācijai, kurā ASV atbalsts vairs nav pašsaprotams.

4.3. EESK ir stingri pārliecināta, ka, ņemot vērā ASV atteikšanos no starptautiskajiem klimata nolīgumiem un saistībām, Eiropas Savienībai ir ne tikai jāaizpilda šis tukšums, bet arī jāstiprina alianses, kas aizsargā klimata politiku no ģeopolitiskām svārstībām. Ir pienācis laiks jaunai globālajai diplomātijai. Pasaule nevar atļauties risināt klimata pārmaiņas un konfliktus kā atsevišķus jautājumus. Ilgtspējīga un mierpilna nākotne ir atkarīga no mūsu spējas sasaistīt šīs jomas un īstenot integrētus risinājumus, kas veicina gan vides, gan ģeopolitisko stabilitāti.

4.4. Eiropas Savienībai ir izšķiroša loma šīs pārveides virzīšanā – ir jānodrošina, ka klimatrīcība vairs netiek uzskatīta par nošķirtu no miera veidošanas, bet gan tiek uztverta kā tās būtiska sastāvdaļa. Veidojot ES ārpolitiku, jāatspoguļo globālo problēmu savstarpējā saistība, īpaši saikne starp vides degradāciju un konfliktiem. Šīs problēmas steidzamību nav iespējams novērtēt par augstu. Pastiprinoties ar klimatu saistītiem drošības apdraudējumiem, diplomātija ir jāpilnveido, lai atspoguļotu šo jauno realitāti.

4.5. EESK iesaka Eiropas Savienībai saglabāt savu pozīciju kā uzticamai partnerei cīņā pret klimata pārmaiņām, uzsverot nepieciešamību uzņemties vadošo lomu un kalpot par vērtību izplatītāju: tas varētu ietvert investīcijas plašākos ilgtspējīgas attīstības mērķos (laba pārvaldība, iztika, pārtikas nodrošinājums, drošas pilsētas) un klimata un drošības aspektiem atbilstošos humānās palīdzības centienos, kuros jāiekļauj vietējo kopienu organizācijas, jauniešu vadītas organizācijas un pilsoniskā sabiedrība. Būtiska nozīme ir iekļaujošai, daudzveidīgai un pierādījumos balstītai lēmumu pieņemšanai par klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, kā arī katastrofu riska mazināšanai un reaģēšanai uz to, kā arī enerģētiskajai un ekonomiskajai drošībai.

4.6. EESK mudina ES pārvarēt iekšējo sadrumstalotību un veikt vērienīgus pasākumus stratēģiskās autonomijas nodrošināšanai. Tomēr šai stratēģiskajai autonomijai ir jāizpaužas operatīvās spējās, konkrētā politikā un koordinētā dalībvalstu rīcībā. Ja aizsardzības, enerģētiskās neatkarības un ekonomiskās noturības jomā nebūs reāla progresa, ES riskē atpalikt pasaulē, kuru arvien vairāk ietekmē cīņa par varu un vienpusēji lēmumi.

4.7. Īpaši svarīga ģeopolitiskajai stabilitātei, pašpietiekamībai un miera veidošanai ir pāreja uz zaļo enerģiju. Valstīm ir jāveicina ciešāka ekonomiskā sadarbība starp reģioniem, galveno uzmanību pievēršot globālās energosistēmas pārveidei, savukārt Eiropai vienlaikus ir jāinvestē iekšzemes atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudā, lai veicinātu enerģētikas decentralizāciju un pašpietiekamību. Šāda divkārša pieeja samazina globālās emisijas, vienlaikus saglabājot savstarpēju uzticēšanos, samazinot atkarību no fosilā kurināmā un mazinot konfliktu risku.

4.8. Eiropas Savienībai būtu jāizstrādā trīsvirzienu klimatrīcības stratēģija. Pirmkārt, tajā būtu jāizklāsta valstu un ES mēroga plāni, kā sasniegt Eiropas zaļā kursa mērķrādītājus attiecībā uz dekarbonizāciju, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, zemes izmantošanas aizsardzību, aprites ekonomiku un citiem pasākumiem. Pašreizējā ekonomikas stagnācija Eiropā nav iemesls, lai kavētos, bet gan iemesls, lai pastiprinātu rīcību. Investīcijas klimatrīcībā ne tikai risinās vides problēmas, bet arī stimulēs ekonomiku un sekmēs Eiropas globālo konkurētspēju zaļo un digitālo tehnoloģiju jomā.

4.9. Eiropas Savienībai būtu jāuzņemas vadošā loma zaļā kursa / IAM diplomātijā (*Lafortune et al.*, 2024 ([9])) ar citām lielākajām valstīm un reģioniem, un šajā saistībā Eiropai jāizmanto savi Eiropas zaļā kursa sasniegumi, lai palīdzētu citiem jaunattīstības valstu reģioniem pieņemt līdzīgas pieejas. Šajā diplomātijā būtu jāiekļauj ES un Ķīnas, ES un Āfrikas Savienības, ES un Indijas, ES un *ASEAN*, kā arī ES un *CELAC* (Latīņamerikas) iniciatīvas un citi partneri no globālajiem dienvidiem.

4.10. Eiropas Savienībai būtu jāinvestē multilaterālismā un jāturpina uzņemties vadošo lomu globālā mērogā, aicinot uz klimatrīcību, it īpaši ņemot vērā Amerikas Savienoto Valstu atteikšanos no jebkādas saprātīgas atbildības šajā jautājumā. Eiropai vajadzētu uzņemties vadību, ANO Ģenerālajā asamblejā un ANO Drošības padomē, kā arī saistībā ar *UNFCCC*, Konvenciju par bioloģisko daudzveidību un *UNCCD* pušu konferencēm aicinot nekavējoties rīkoties.

([9]) *Lafortune, Guillaume, Grayson Fuller, Adolf Kloke-Lesch, Phoebe Koundouri et Angelo Riccaboni* (2024), *"European Elections, Europe's Future and the Sustainable Development Goals/Europe Sustainable Development Report 2023/24"*, *Report SDSN Europe*, https://www.tara.tcd.ie/handle/2262/104407.

4.11. Runājot par *UNFCCC* procesu, Parīzes noteikumu kopuma pabeigšanu var saistīt ar globālās klimata diplomātijas efektivitāti. Pārejot uz posmu pēc sarunām, kad jaunie plurālisma veidi, alianses un divpusējas partnerības var pārdefinēt multilaterālismu, **pilsoniskās sabiedrības loma kļūs arvien svarīgāka**. Pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem būs izšķiroša nozīme, lai, izmantojot ilgstošu diplomātisko iesaistīšanos uz vietas, uzņemtos vadošo lomu un klimata nolīgumus pārvērstu konkrētā rīcībā.

4.12. Atjaunotas diplomātiskās stratēģijas pamatā jābūt trim pamatprincipiem.

4.12.1. Klimata apsvērumu integrēšana konfliktu novēršanā: klimatiskajai drošībai jākļūst par miera veidošanas centienu svarīgu pīlāru. Gan ES, gan starptautiskajām organizācijām un valdībām savās diplomātiskajās stratēģijās jāiekļauj vidiskā riska novērtējumi, nodrošinot, ka ar resursiem saistītā spriedze tiek risināta proaktīvi.

4.12.2. Daudzpusējas sadarbības stiprināšana: Eiropas Savienībai, Apvienoto Nāciju Organizācijai un citiem globālajiem dalībniekiem jāveido spēcīgākas alianses, kurās prioritāte tiek piešķirta gan klimatnoturībai, gan konfliktu risināšanai. Reģionālās partnerības un sadarbība vietējā līmenī var stiprināt tādas stratēģijas attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, kas mazina nestabilitāti.

4.12.3. Investēšana zaļajā attīstībā kā miera mehānismā: ilgtspējīga ekonomikas politika, kas veicina atjaunīgo enerģiju, mežu atjaunošanu un klimata ziņā viedu lauksaimniecību, var kalpot kā stabilizējošie spēki nestabilos reģionos. Nodrošinot kopienām ilgtspējīgus iztikas līdzekļus, mēs varam samazināt ar resursiem saistītu konfliktu iespējamību.

Briselē, 2025. gada 17. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE